

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3881/2568

บริษัท ธ. โดยบริษัทบริหารสินทรัพย์ จ. ผู้เข้าสวมสิทธิแทน โจทก์ นาย ภ. จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 204, ป.พ.พ. มาตรา 702, ป.พ.พ. มาตรา 728, ป.พ.พ. มาตรา 729/1, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 225, ป.วิ.พ. มาตรา 252

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมและให้จำเลยไถ่ถอนจำนอง เมื่อจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้เงินกู้ตามฟ้องและจำเลยมีหนังสือแจ้งให้โจทก์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองโดยไม่ต้องฟ้องศาลตาม ป.พ.พ. มาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง แล้ว มีใบพบบังคับโจทก์ต้องดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองตามมาตรา 729/1 ได้เพียงวิธีเดียว โจทก์ยังคงมีสิทธิฟ้องบังคับจำนองตามมาตรา 728 ได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ขอให้ถึงกำหนดชำระตาม ป.พ.พ. มาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง หมายถึง ขอให้คู่สัญญาตกลงกำหนดเวลาที่ลูกหนี้ต้องชำระตามข้อตกลงในสัญญาและถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว โดยมีต้องคำนึงว่าเจ้าหนี้จะสามารถใช้สิทธิเรียกร้องทั้งหมดได้หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สัญญาสินเชื่อบ้านกสิกรไทยจำเลยชำระครั้งสุดท้ายวันที่ 30 มิถุนายน 2562 นั้นจึงถึงกำหนดชำระวันที่ 31 กรกฎาคม 2562 ส่วนสินเชื่ออุปโภคบริโภคและสินเชื่อประกันชีวิต จำเลยชำระครั้งสุดท้ายวันที่ 3 มิถุนายน 2562 นั้นจึงถึงกำหนดเวลาชำระวันที่ 30 มิถุนายน 2562 หลังจากนั้นก็ถึงกำหนดชำระแล้ว เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2562 จำเลยมีหนังสือแจ้งให้โจทก์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล โจทก์ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2562 โจทก์ในฐานะผู้รับจำนองจึงต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง แม้โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินและบังคับจำนองภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง แต่การฟ้องคดีมิใช่เป็นขั้นตอนของการขายทอดตลาด จึงไม่อาจถือเป็นการดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองตามมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง เมื่อโจทก์ในฐานะผู้รับจำนองไม่ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง การบังคับต่อทรัพย์สินจำนองเพื่อชำระหนี้ในส่วนดอกเบี้ยจึงต้องเป็นไปตามมาตรา 729/1 วรรคสอง คือ จำเลยในฐานะผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 5,166,376.32 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของต้นเงิน 4,674,088.73 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยไถ่ถอนทรัพย์สินจำนอง ถ้าจำเลยไม่ชำระหรือชำระหนี้ไม่ครบหรือไม่ไถ่ถอนทรัพย์สินจำนอง ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยและทรัพย์สินจำนองพร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ จำเลยให้การและฟ้องแย้งขอให้ยกฟ้อง และขอให้บังคับโจทก์ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองนำเงินชำระหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1 ถ้าเหลือให้คืนจำเลย ระหว่างพิจารณาโจทก์และจำเลยขอให้ศาลวินิจฉัยเพียงว่า ที่จำเลยมีหนังสือแจ้งขอให้โจทก์ขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนอง เป็นการใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1

หรือไม่ และโจทก์ต้องดำเนินการตามนั้นหรือไม่ สละประเด็นที่เหลื่อมตามคำให้การและฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 5,166,376.32 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 4,674,088.73 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยไถ่ถอน การจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 37625 พร้อมสิ่งปลูกสร้างที่จำนองไว้กับโจทก์ หากจำเลยไม่ชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยและทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบ ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ยกฟ้องแย้ง จำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องแย้งให้เป็นพับ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 แผนกคดี ผู้บริโภคพิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องเดิมและส่วนฟ้องแย้งชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคอนุญาตให้ฎีกา ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา บริษัท บริหารสินทรัพย์ จ. ยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ ศาลฎีกาอนุญาต ศาลฎีกาแผนก คดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้เถียงกันในชั้นนี้ฟังได้ว่า จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงิน โจทก์รวม 3 ประเภท คือ สินเชื่อบ้าน ก. สินเชื่ออุปโภคบริโภค และสินเชื่อเพื่อประกันชีวิตพิทักษ์ ทรัพย์สิน ก. และจำเลยได้จดทะเบียนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 37625 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง เพื่อเป็น ประกันหนี้กู้ยืมเงินแก่โจทก์ จำเลยมีหนังสือแจ้งโจทก์ให้นำทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาด โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล รวม 3 ครั้ง คือวันที่ 8 กรกฎาคม 2562 วันที่ 22 กรกฎาคม 2562 และวันที่ 22 สิงหาคม 2562 คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยซึ่งได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า การที่จำเลยมีหนังสือบอกกล่าวให้โจทก์ดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์จำนองตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729/1 นั้นเป็นบทบังคับให้โจทก์ต้องดำเนินการให้มีการ ขายทอดตลาดทรัพย์จำนองหรือไม่ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ จำเลยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน และให้จำเลยไถ่ถอนจำนอง โดยให้ยึดทรัพย์จำนองออก ขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้โจทก์ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้เงินกู้ตาม ฟ้องแก่โจทก์ และมีหนังสือบอกกล่าวให้โจทก์ดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนอง อันเป็นการปฏิเสธการชำระหนี้และการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ซึ่งเป็นทั้งเจ้าหนี้ตามสัญญากู้ยืม เงินที่เป็นเจ้าหนี้สามัญ และเป็นเจ้าหนี้ผู้รับจำนองที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง ก่อนเจ้าหนี้สามัญอื่น โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน และฟ้องบังคับ ต่อทรัพย์สินที่จำนองได้ ส่วนมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้จำนองแจ้งเป็น หนังสือไปยังผู้รับจำนองเพื่อให้ผู้รับจำนองดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล และผู้รับจำนองต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนอง ภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง แต่ไม่มีผลบั่นทอนหรือจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ในการ ใช้สิทธิเรียกร้องทั้งในฐานะเจ้าหนี้สามัญและเจ้าหนี้ผู้รับจำนอง ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง จึงมิใช่บทบังคับให้โจทก์ต้องดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองตาม มาตรา 729/1 ได้เพียงวิธีเดียว โจทก์ยังคงมีสิทธิฟ้องให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยตาม สัญญากู้ยืมเงิน ในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้สามัญ และขณะเดียวกันโจทก์ยังเป็นเจ้าหนี้ผู้รับจำนองที่มี สิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญอื่น ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702 วรรคสอง และชอบที่จะใช้สิทธิฟ้องบังคับจำนอง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 728 ได้ด้วย แม้จำเลยมีหนังสือบอกกล่าวให้โจทก์ดำเนินการ ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองตามมาตรา 729/1 แล้ว ก็หาทำให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องให้ จำเลยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน และบังคับจำนองดังที่จำเลยฎีกาไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ฎีกา

ของจำเลยฟังไม่ขึ้น ส่วนที่โจทก์แก้ไกว่า โจทก์ยังไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องทั้งหมดได้ จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีหนังสือแจ้งโจทก์เมื่อหนึ่งถึงกำหนดชำระแล้ว ตามมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง เพราะจำเลยผิดนัดชำระหนี้ยังไม่เกิน 3 เดือน ตามสัญญากู้ยืมเงิน ข้อ 4.1.2 นั้น เห็นว่า หนี้ที่ถึงกำหนดชำระตามมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง นั้น หมายถึง หนี้ที่คู่สัญญาตกลงกำหนดเวลาที่ลูกหนี้ต้องชำระตามข้อตกลงในสัญญากู้ยืมเงิน และถึงกำหนดเวลาชำระแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าหนี้จะสามารถใช้สิทธิเรียกร้องทั้งหมดได้หรือไม่ สัญญากู้ยืมเงิน ข้อ 4.1.2 เป็นเพียงข้อตกลงกำหนดระยะเวลาที่โจทก์สามารถใช้สิทธิเรียกร้องได้ หาได้เปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาชำระหนี้ไม่ เมื่อกำหนดเวลาชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินทั้ง 3 ประเภท คือ สินเชื่อบ้าน ก. สินเชื่ออุปโภคบริโภค และสินเชื่อเพื่อประกันชีวิตพิทักษ์ทรัพย์สิน ก. กำหนดชำระเป็นรายงวด รวม 360 งวด, 180 งวด และ 60 งวดตามลำดับ โดยกำหนด 1 เดือน ต่อ 1 งวด ชำระงวดแรกในวันสุดท้ายของเดือนนับแต่เดือนที่มีการรับเงินกู้ไป และงวดต่อ ๆ ไปชำระทุกวันทำการสุดท้ายของเดือนที่ถึงกำหนดชำระ และปรากฏว่าสินเชื่อบ้าน ก. จำเลยชำระครั้งสุดท้ายวันที่ 30 มิถุนายน 2562 ส่วนสินเชื่ออุปโภคบริโภค และสินเชื่อเพื่อประกันชีวิตพิทักษ์ทรัพย์สิน ก. จำเลยชำระครั้งสุดท้ายวันที่ 3 มิถุนายน 2562 หลังจากนั้นจำเลยก็ไม่ชำระหนี้แก่โจทก์ ดังนั้น หนี้เงินกู้สินเชื่อบ้าน ก. จึงถึงกำหนดชำระในงวดต่อไป คือ วันที่ 31 กรกฎาคม 2562 ส่วนสินเชื่ออุปโภคบริโภค และสินเชื่อเพื่อประกันชีวิตพิทักษ์ทรัพย์สิน ก. ถึงกำหนดชำระในงวดต่อไป คือ วันที่ 30 มิถุนายน 2562 เมื่อหนึ่งตามสัญญากู้ยืมเงินตามฟ้องถึงกำหนดชำระทั้งในวันที่ 30 มิถุนายน 2562 และวันที่ 31 กรกฎาคม 2562 หลังจากหนึ่งถึงกำหนดชำระแล้ว วันที่ 22 สิงหาคม 2562 จำเลยมีหนังสือแจ้งให้โจทก์ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา 729/1 โจทก์ได้รับหนังสือเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2562 จึงฟังได้ว่าจำเลยมีหนังสือแจ้งโจทก์เมื่อหนึ่งถึงกำหนดชำระตามมาตรา 729/1 แล้ว โจทก์ในฐานะผู้รับจำนองจึงต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2562 ที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง แม้โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินและบังคับจำนองภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง แต่การฟ้องคดีมิใช่เป็นขั้นตอนของการขายทอดตลาด จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนอง ตามมาตรา 729/1 วรรคหนึ่ง เมื่อโจทก์ในฐานะผู้รับจำนองมิได้ดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง การบังคับต่อทรัพย์สินที่จำนองเพื่อชำระหนี้ในส่วนของการดอกเบี้ยจึงต้องเป็นไปตามมาตรา 729/1 วรรคสอง ที่บัญญัติให้กรณีที่ผู้รับจำนองไม่ได้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ผู้จำนองพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ดังนั้น จำเลยในฐานะผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง แต่จำเลยในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นที่เป็นหนี้สามัญยังคงต้องรับผิดชำระหนี้โจทก์ตามข้อตกลงในสัญญากู้ยืมเงิน จึงเป็นผลให้คดีในส่วนของการบังคับจำนองต้องแยกความรับผิดจากหนี้สามัญโจทก์ในฐานะผู้รับจำนองจึงมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญอื่น เพื่อชำระหนี้ตามสัญญาจำนองและดอกเบี้ยไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้งเท่านั้น หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน ตามข้อตกลงในสัญญาจำนอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืนตาม

คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่พิพากษาให้นำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองชำระหนี้ แก่โจทก์จนครบถ้วน ซึ่งรวมถึงดอกเบี้ยในส่วนที่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รับหนังสือแจ้ง ซึ่งเป็นดอกเบี้ยที่โจทก์ไม่อาจได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญอื่น จึงไม่ชอบ กรณีเป็นปัญหา ข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกาเห็นสมควร ยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 7 พิพากษาแก้เป็นว่า ในกรณี บุริมสิทธิจำนองให้โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2562 นอกจากนี้ แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 2 ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

สมชาย อุดมศรีสำราญ · ชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ · ทวีศักดิ์ อุณนาทรรัตนกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3881/2568>